

Υπόθεση 19-2171, Έγγραφο 76, 06/09/2020, 2857182

19-2171-cv

Barnet και λοιποί κατά του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας

ΣΤΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2019

Αρ. 19-2171-cv

Howard J. Barnet, ως Διαχειριστής του 2012 Saretta Barnet Revocable Trust, Peter L. Barnet, ως Διαχειριστής του 2012

Saretta Barnet Revocable Trust, Jane L. Barnet, ως Διαχειριστής του 2012 Saretta Barnet Revocable Trust,

Sotheby's, Inc., Ενάγοντες – Εφεσίβλητων,

ΚΑΤΑ

1

Του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, Εναγόμενου – Εκκαλούντος

Κατόπιν Έφεσης του Περιφερειακού Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών για τη Νότια Περιφέρεια της Νέας Υόρκης

Συζητήθηκε: 5 Μαρτίου 2020 Αποφασίστηκε: 9 Ιουνίου 2020

Ενώπιον: Hall, Lynch και Menashi, Περιφερειακοί Δικαστές

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας («Ελλάδα») εφεσιβάγει απόφαση του Περιφερειακού Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών για τη Νότια Περιφέρεια της Νέας Υόρκης (Failla, J.), που εκδόθηκε στις 21 Ιουνίου 2019, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το δικαστήριο είχε αρμοδιότητα βάσει του Νόμου περί Αλλοδαπών

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Κυριαρχικών Ασυλιών επί της αγωγής των Εναγόντων που
ζητούσε δηλωτική απαλλαγή κατά της Ελλάδας.

Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η αξίωση της Ελλάδας για
την κυριότητα ενός αρχαίου ειδωλίου αλόγου δεν ήταν σε
σχέση με οποιαδήποτε εμπορική δραστηριότητα από την
Ελλάδα εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών, και ως εκ τούτου δεν
υπάρχει δικαιοδοσία σύμφωνα με τον FSIA. Εμείς
ΑΝΤΙΣΤΡΕΦΟΥΜΕ και ΑΝΑΠΑΡΑΠΕΜΠΟΥΜΕ με οδηγίες
για να απορρίψει αυτήν την προσφυγή.

Gary Stein, Schulte Roth & Zabel LLP, Νέα Υόρκη, Νέα
Υόρκη (Randall T. Adams, Bayard P. Brown και Minji Reem
στη δικογραφία), για τους Ενάγοντες – Εφεσίβλητους.

Andrew Z. Schwartz, Foley Hoag LLP, Βοστώνη,
Μασαχουσέτη (Leila A. Amineddoleh στη δικογραφία), για τον
Εναγόμενο – Εκκαλούντα.

2

MENASHI, Περιφερειακός Δικαστής:

Στην παρούσα έφεση, αποφασίζουμε αν ο ισχυρισμός της
Ελλάδας για την ιδιοκτησία σε ένα αρχαίο ειδώλιο αλόγου ήταν
«σε σχέση με μια εμπορική δραστηριότητα» από την Ελλάδα
κατά την έννοια του Νόμου περί Αλλοδαπών Κυριαρχικών
Ασυλιών (FSIA). Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο
ισχυρισμός της ιδιοκτησίας ήταν σε σχέση με τη θέσπιση και
την επιβολή της ελληνικής νομοθεσίας πατρογονικής
κληρονομιάς που δηλώνει το ειδώλιο ως ιδιοκτησία της
Ελλάδας και ότι αυτές είναι κυρίαρχες και όχι εμπορικές
δραστηριότητες. Κατά συνέπεια, ο FSIA δεν επιτρέπει τη
δικαιοδοσία επί αυτής της διαφοράς, και αντιστρέφουμε και
αναπαραπέμπουμε με οδηγίες για να απορριφθεί λόγω έλλειψης
δικαιοδοσίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES,
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Το 2018, ο οίκος δημοπρασιών Sotheby's ανακοίνωσε ότι σχεδιάζει να δημοπρατήσει ένα χάλκινο ειδώλιο αλόγου για λογαριασμό του 2012 Saretta Barnet Revocable Trust. Έλληνες αξιωματούχοι έμαθαν για τη δημοπρασία και έστειλαν επιστολή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον οίκο Sotheby's στην οποία ανέφεραν ότι το ειδώλιο ανήκε στην Ελλάδα σύμφωνα με το νόμο της του 1932 περί Αρχαιοτήτων και το νόμο της του 2002 περί Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (από κοινού, «νόμοι της κληρονομιάς»), η οποία κήρυξε τα ιστορικά ελληνικά αντικείμενα ως ιδιοκτησία της Ελλάδας. Ο οίκος Sotheby's απέσυρε το ειδώλιο από τη δημοπρασία του και στη συνέχεια εντάχθηκε με τους διαχειριστές του Trust στην κατάθεση αγωγής κατά της Ελλάδας στη Νότια Περιφέρεια της Νέας Υόρκης. Οι ενάγοντες ζητούν μόνο δηλωτική απαλλαγή για το επίμαχο ζήτημα της κυριότητας· δεν ζητούν αποζημίωση ή ασφαλιστικά μέτρα. Ως βάση για τη δικαιοδοσία, οι Ενάγοντες επικαλούνται τον FSIA, ο οποίος κωδικοποιεί ορισμένες απαριθμημένες εξαιρέσεις στον κανόνα ότι τα ξένα κράτη είναι απρόσβλητα από αγωγή.

3

Αρνούμενο την αίτηση της Ελλάδας για απόρριψη, το περιφερειακό δικαστήριο συμφώνησε με τους Ενάγοντες ότι η Ελλάδα στερείται ασυλίας εδώ, επειδή η δράση της για την αποστολή της επιστολής που ισχυρίζεται ιδιοκτησία εμπίπτει στην εξαίρεση της «εμπορικής δραστηριότητας» του FSIA. Η εξαίρεση αυτή επιτρέπει αγωγή κατά ενός ξένου κράτους που αναλαμβάνει «μια πράξη εκτός του εδάφους των Ηνωμένων Πολιτειών σε σχέση με μια εμπορική δραστηριότητα του ξένου

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
κράτους αλλού και ότι η πράξη προκαλεί άμεσο αποτέλεσμα
στις Ηνωμένες Πολιτείες». 28 U.S.C. § 1605(a) (2).¹

Το περιφερειακό δικαστήριο υποστήριξε ότι η «πράξη» εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν η αποστολή της επιστολής από την Ελλάδα, και ήταν «σε σχέση με μια εμπορική δραστηριότητα» εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών, επειδή μη-κρατικοί παράγοντες μπορούν, και κάνουν, να στείλουν επιστολές απαίτησης που ισχυρίζονται την ιδιοκτησία των αντικειμένων για δημοπρασία. Με άλλα λόγια, η συμπεριφορά ήταν εμπορική, διότι δεν ήταν το είδος της δραστηριότητας στην οποία ασκούνται μόνο τα κράτη.

Συμφωνούμε ότι ο βασικός αμφισβητούμενος νόμος σε αυτήν την περίπτωση ήταν η αποστολή της επιστολής από την Ελλάδα που ισχυρίζεται την ιδιοκτησία στο ειδώλιο. Διαφωνούμε, ωστόσο, ότι η πράξη πραγματοποιήθηκε σε σχέση με εμπορική δραστηριότητα εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών. Η συνδεδεμένη δραστηριότητα ήταν η θέσπιση και επιβολή από την Ελλάδα των νόμων της κληρονομιάς που δηλώνουν ότι το ειδώλιο είναι ιδιοκτησία της Ελλάδας. Η θέσπιση και η επιβολή τέτοιων νόμων της κληρονομιάς είναι αρχετυπικές κυρίαρχες δραστηριότητες και, ως εκ τούτου, δεν παρέχουν την απαιτούμενη σύνδεση με την εμπορική δραστηριότητα που θα επέτρεπε αγωγή στο πλαίσιο του FSIA.

Επειδή η εξαίρεση της εμπορικής δραστηριότητας ήταν η μόνη υποτιθέμενη βάση για τη δικαιοδοσία, αντιστρέφουμε και αναπαράεμπουμε με οδηγίες για να απορριφθεί αυτή η προσφυγή λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ²

I

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES,
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Το 1932, η Ελλάδα θέσπισε το Νόμο περί Αρχαιοτήτων, ο οποίος ορίζει ότι «όλες οι αρχαιότητες κινητές ή ακίνητες που βρέθηκαν στην Ελλάδα και σε οποιαδήποτε κρατική γη, σε ποτάμια, λίμνες και στον πυθμένα της θάλασσας, καθώς και σε δημοτικά, μοναστηριακά και ιδιωτικά κτήματα από την αρχαιότητα και μετά, αποτελούν ιδιοκτησία του Κράτους». Διάταγμα (1932:5351) Περί αρχαιοτήτων, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΤΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ) 1932, Άρθ. 1 (Ελλάδα) [εφεξής Νόμος περί Αρχαιοτήτων].

Ο Νόμος προβλέπει επίσης ότι «όποιος γίνει με οποιονδήποτε τρόπο ο ιδιοκτήτης αρχαιότητας, πρέπει εντός δεκαπέντε ημερών από τον χρόνο που περιήλθε στην κατοχή του/ της, να τη δηλώσει στην πλησιέστερη αρχαιολογική ή αστυνομική αρχή, ή στο Τμήμα Αρχαιολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, ενώ ταυτόχρονα να τους ενημερώσει για το πώς απέκτησε την αρχαιότητα και, ει δυνατόν, τον τόπο όπου βρέθηκε αυτή». Id., άρθ. 5.

Ένας ιδιοκτήτης που δεν κάνει αυτή την απαιτούμενη δήλωση εντός 15 ημερών, αλλά ο οποίος την κάνει μέσα σε δύο μήνες θα αντιμετωπίσει πρόστιμο. Id., άρθ. 6. Εάν η δήλωση γίνει μετά από δύο μήνες, το πρόστιμο θα αυξηθεί. Id. Και «εάν ο κάτοχος της αρχαιότητας βρεθεί μετά την εν λόγω δίμηνη περίοδο και πριν από τη δήλωση, εκτός από το [αυξημένο] πρόστιμο η δήμευση των όσων ανακαλύφθηκαν θα γίνει υπέρ των Κρατικών Μουσείων». Id. «Όποιος για το σκοπό της παράνομης διάθεσης μιας αρχαιότητας δεν δηλώνει την κατοχή της για περισσότερο από δύο μήνες, τιμωρείται με φυλάκιση 1 έως 6 μηνών και πρόστιμο 1000-4000 δραχμών». Id.

5

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Το 2002, η Ελλάδα θέσπισε τον Νόμο περί Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ο οποίος ορίζει ότι «το Ελληνικό Κράτος μεριμνά και για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ελληνική επικράτεια οποτεδήποτε και αν απομακρύνθηκαν από αυτήν» και «οπουδήποτε και αν βρίσκονται». Νόμος (2002:3028) Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς, ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ) 2002, Άρθ. 1 (3) (Ελλάδα) [εφεξής Νόμος περί Πολιτιστικής Κληρονομιάς]. Ο Νόμος του 2002 προβλέπει περαιτέρω ότι «τα αρχαία κινητά μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής». Id., άρθ. 21 (1).³

Ο κάτοχος του αντικειμένου αυτού «μπορεί να μεταβιβάζει την κατοχή του, αφού γνωστοποιήσει [στο Υπουργείο Πολιτισμού] την πρόθεσή του και τα στοιχεία του υποψηφίου κατόχου, ο οποίος υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για άδεια κατοχής», αλλά «κάθε μεταβίβαση που γίνεται χωρίς την άδεια αυτή είναι άκυρη και τα κινητά μνημεία αναλαμβάνονται χωρίς διατυπώσεις από το Δημόσιο». Id., άρθ. 28 (1).

Ο Νόμος του 2002 επιτρέπει επίσης ποινικές κυρώσεις: «Όποιος μεταβιβάζει την κυριότητα ή την κατοχή μνημείου ή αποκτά την κυριότητα ή αποδέχεται να περιέλθει στην κατοχή του μνημείο χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια, έγκριση ή γνωστοποίηση, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν πρόκειται για αρχαίο μνημείο που δεν έχει δηλωθεί νόμιμα». Id., άρθ. 59.

II

Το χάλκινο ειδώλιο αλόγου στο κέντρο αυτής της υπόθεσης είναι «Κορινθιακού τύπου, ύψους 14 εκατοστών, [και] από τη Γεωμετρική Περίοδο». Compl. ¶ 1. Πωλήθηκε σε δημόσια δημοπρασία στην Ελβετία το 1967. Στη συνέχεια, το ειδώλιο αποκτήθηκε από τον έμπορο αρχαιοτήτων Robin Symes, ο οποίος στη συνέχεια το πούλησε στους Howard και Saretta Barnet το 1973.⁴

Ο Howard Barnet απεβίωσε το 1992, και το 2012 το ειδώλιο μεταφέρθηκε στο 2012 Saretta Barnet Revocable Trust. Η Saretta Barnet απεβίωσε το 2017 και το Trust έστειλε το ειδώλιο για δημοπρασία στον οίκο Sotheby's.

Ο οίκος Sotheby's σχεδίαζε να δημοπρατήσει το ειδώλιο στις 14 Μαΐου 2018, στη Νέα Υόρκη. Στις 25 Απριλίου 2018, ο οίκος Sotheby's δημοσίευσε έναν κατάλογο δημοπρασιών στο διαδίκτυο που περιελάμβανε το ειδώλιο ως «Παρτίδα 4, Ελληνικό Ειδώλιο Αλόγου Κορινθιακού τύπου, στυλιζαρισμένης εξασθενημένης μορφής που στέκεται σε ανοιχτή ορθογώνια βάση, με κορυφωμένη χαίτη με λεπτές εγχοπές στην άκρη, κυλινδρικό ρύγχος σχεδόν περικυκλωμένο από αυλακωμένα σημάδια, μακριά ραβδωτά αυτιά και αποσπασματική ουρά, Χαλκός, Ύψος 5 1/2 ίν. (14 εκ.), Γεωμετρική Περίοδος, περίπου 8ος αιώνας π.Χ., Ελληνικό», με εκτιμώμενη τιμή δημοπρασίας \$150.000 έως \$250.000. Id. ¶33. Στις 11 Μαΐου 2018, την Παρασκευή πριν από την ημερομηνία της δημοπρασίας της Δευτέρας, το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού έστειλε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επιστολή στον οίκο Sotheby's με την ένδειξη «ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ». Στην επιστολή διατυπώνονται τα εξής σημεία:

7

- Η Ελλάδα «έχει λάβει γνώση για την πρόθεσή σας να δημοπρατήσετε, μεταξύ άλλων, ένα χάλκινο ειδώλιο αλόγου, που χρονολογείται στο τέλος της Γεωμετρικής περιόδου, σε μια συνεδρίαση που θα πραγματοποιηθεί στη Νέα Υόρκη στις 14/05/2018». J. App'x 133.
- «Τρεις φωτογραφίες του συγκεκριμένου ειδωλίου περιλαμβάνονται στο φωτογραφικό αρχείο Symes – Μιχαηλίδη», και το «συγκεκριμένο ειδώλιο, το οποίο σκοπεύετε να δημοπρατήσετε, είναι Ελληνικής προέλευσης». Id.
- «Δεν υπάρχουν αρχεία στα αρχεία της Υπηρεσίας μας (δηλαδή άδεια εξαγωγής από την Ελλάδα) που να αποδεικνύουν ότι αυτό το ειδώλιο έχει φύγει από τη χώρα με νόμιμο τρόπο». Id.
- «Ο Ελληνικός Εθνικός Νόμος 5351/1932 περί Αρχαιοτήτων και ο επόμενός του, Νόμος 3028/2002, περί Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ορίζουν ότι όλα τα αρχαία κινητά μνημεία ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής. Επιπλέον, σύμφωνα με το Ελληνικό Ποινικό Δίκαιο (Νόμος 3028/2002, άρθρο 55) η παράνομη απόκτηση και εμπορία πολιτιστικών αγαθών μεγάλης αξίας ... συνιστά σοβαρό ποινικό αδίκημα, ανεξάρτητα από τον τόπο διεξαγωγής του». J. App'x 133.
- Η «εθνική νομοθεσία της Ελλάδας είναι πλήρως σύμφωνη με τις σχετικές διεθνείς Συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης της UNSECO για τα Μέσα Απαγόρευσης και Πρόληψης της παράνομης Εισαγωγής, Εξαγωγής και

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Μεταβίβασης Ιδιοκτησίας Πολιτιστικών Αγαθών, Παρίσι
1970». Id.

• «Επιπλέον, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι υπάρχει επίσης σε ισχύ Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών εισαγωγής σε κατηγορίες Αρχαιολογικών και Βυζαντινών Εκκλησιαστικών, Εθνολογικών υλικών έως τον 15^ο αιώνα μ.Χ. της Ελληνικής Δημοκρατίας». Id.

• «Για όλους τους παραπάνω λόγους και διατηρώντας όλα τα δικαιώματά μας, ΣΑΣ ΖΗΤΟΥΜΕ ΝΑ: - να αποσύρετε αμέσως το αρχαίο Ελληνικό ειδώλιο της λίστας από τα αντικείμενα που θα δημοπρατηθούν στις 14/05/2018· να απέχετε, από σήμερα, από οποιαδήποτε δραστηριότητα που σχετίζεται με οποιοδήποτε είδος παράδοσης του ειδωλίου σε οποιοδήποτε τρίτο μέρος· και να επικοινωνήστε μαζί μας αμέσως, προκειμένου να επιβεβαιώσετε την πρόθεσή σας να συμμορφωθείτε με τα παραπάνω και στη συνέχεια να συνεργαστείτε για τον επαναπατρισμό του νομίσματος [sic] και την επιστροφή του στο Ελληνικό κράτος». Id. στο 133-34.

• «Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα διατηρεί το δικαίωμα να προβεί στις απαραίτητες νομικές ενέργειες ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων προκειμένου να επαναπατρίσει το νόμισμα» [sic]». Id. στο 134.

Μετά την παραλαβή της επιστολής, ο οίκος Sotheby's απέσυρε το ειδώλιο από τη δημοπρασία του και απάντησε γραπτώς στην Ελλάδα, αμφισβητώντας την αξίωση της Ελλάδας για ιδιοκτησία, αλλά καλώντας την Ελλάδα να παράσχει

9

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
οποιαδήποτε αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη του
ισχυρισμού της. Η Ελλάδα δεν απάντησε.

Στις 5 Ιουνίου 2018, ο οίκος Sotheby's και οι διαχειριστές του
Trust μήνυσαν την Ελλάδα στη Νότια Περιφέρεια της Νέας
Υόρκης. Οι ενάγοντες δεν ζητούν αποζημίωση ή ασφαλιστικά
μέτρα. Η μόνη αιτίαση για μέτρα είναι για μια «Δήλωση
Ιδιοκτησίας».

Η Ελλάδα κατέθεσε αίτηση απόρριψης λόγω έλλειψης
δικαιοδοσίας, υποστηρίζοντας ότι η Ελλάδα ήταν απρόσβλητη
από την αγωγή λόγω της κρατικής ασυλίας και ότι οι Ενάγοντες
δεν είχαν ικανοποιήσει καμία εξαίρεση του FSIA. Στις 21
Ιουνίου 2019, το περιφερειακό δικαστήριο απέρριψε την εν
λόγω αίτηση, η οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πράξη
αποστολής της επιστολής της Ελλάδας ήταν εμπορική, ότι είχε
άμεσο αποτέλεσμα στις Ηνωμένες Πολιτείες και, ως εκ τούτου,
10 ότι η εξαίρεση εμπορικής δραστηριότητας του FSIA
εφαρμοζόταν. *Barnet*, 391 F. Supp. 3d 291. Κατά την άποψη
του περιφερειακού δικαστηρίου, η βασική πράξη που
αμφισβητήθηκε στην αγωγή ήταν η αποστολή της επιστολής
από την Ελλάδα στον οίκο Sotheby's τον Μάιο του 2018·
επειδή οι ιδιώτες στέλνουν επιστολές που ισχυρίζονται την
ιδιοκτησία των ιστορικών αντικειμένων σε δημοπρασία, η
πράξη δεν ήταν μοναδικά κυρίαρχη και ως εκ τούτου ήταν
εμπορική. *Id.* στο 299-300.

Η Ελλάδα άσκησε προσωρινή προσφυγή της εν λόγω διαταγής,
και το περιφερειακό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία εν
αναμονή της έφεσης.⁵

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

I

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES,
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS,
TRANSLATION SERVICE

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
«Ο FSIA παρέχει τη μοναδική βάση για την απόκτηση δικαιοδοσίας επί ξένου κράτους στα δικαστήρια αυτής της χώρας. Ο Νόμος ορίζει ότι ένα «ξένο κράτος είναι απρόσβλητο από τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Ηνωμένων Πολιτειών και των Κρατών, εκτός από τις οδηγίες που προβλέπονται στα άρθρα 1605 έως 1607». Petersen, 895 F.3d στο 204 (εσωτερικά εισαγωγικά και παραπομπή παραλείπονται). Η κρατική ασυλία από την αγωγή είναι ο κανόνας προεπιλογής, που υπόκειται μόνο σε συγκεκριμένες εξαιρέσεις.

Τα μέρη συμφωνούν ότι η μόνη εξαίρεση που τίθεται εν προκειμένω είναι η «εξαίρεση εμπορικής δραστηριότητας», η οποία περιέχει τρεις χωριστές ρήτρες:

Ένα ξένο κράτος δεν είναι απρόσβλητο από τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Ηνωμένων Πολιτειών ... σε κάθε περίπτωση ... στην οποία η αγωγή βασίζεται [1] σε εμπορική δραστηριότητα που ασκείται στις Ηνωμένες Πολιτείες από το ξένο κράτος· ή [2] σε πράξη που εκτελείται στις Ηνωμένες Πολιτείες σε σχέση με εμπορική δραστηριότητα του ξένου κράτους αλλού· ή [3] σε πράξη εκτός του εδάφους των Ηνωμένων Πολιτειών σε σχέση με εμπορική δραστηριότητα του ξένου κράτους αλλού και η πράξη αυτή προκαλεί άμεσο αποτέλεσμα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

28 U.S.C. § 1605 (a) (2).

Οι Ενάγοντες επικεντρώνονται στη ρήτρα 3, γνωστή και ως «ρήτρα άμεσου αποτελέσματος», και συνεπώς η ανάλυσή μας περιορίζεται σε αυτή τη διάταξη. Για να ικανοποιηθεί η ρήτρα, η αγωγή πρέπει να «(1) βασίζεται σε πράξη εκτός του εδάφους των Ηνωμένων Πολιτειών· (2) που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας [της Ελλάδας] εκτός της

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
χώρας αυτής· και (3) που προκάλεσε άμεσο αποτέλεσμα στις
Ηνωμένες Πολιτείες». Δημοκρατία της Αργεντινής κατά
Weltover, Inc., 504 U.S. 607, 611 (1992) (εσωτερικά
εισαγωγικά και τροποποιήσεις παραλείπονται).

Για το πρώτο στοιχείο, «πρέπει να προσδιορίσουμε την πράξη
του ξένου κυρίαρχου Κράτους που χρησιμεύει ως βάση για τις
αξιώσεις των εναγόντων». Petersen, 895 F.3d στο 204.
Εξετάζουμε τη «βάση» της αγωγής των Εναγόντων: τις
συγκεκριμένες πράξεις για τις οποίες ζητείται αποζημίωση.
OBB Personenverkehr AG κατά Sachs, 136 S. Ct. 390, 396
(2015).

Για το δεύτερο στοιχείο, εντοπίζουμε τη «δραστηριότητα» σε
σχέση με την οποία ελήφθη η βασική πράξη, και στη συνέχεια
ρωτάμε αν η δραστηριότητα αυτή ήταν μια άσκηση ««μόνο
εκείνων των εξουσιών που μπορούν επίσης να ασκηθούν από
ιδιώτες», σε αντίθεση με εκείνες τις «εξουσίες που
χαρακτηρίζουν τα κράτη»». Σαουδική Αραβία κατά Nelson, 507
U.S. 349, 360 (1993) (παραθέτοντας Weltover, 504 U.S. στο
614). «Ο εμπορικός χαρακτήρας μιας δραστηριότητας
καθορίζεται σε σχέση με τη φύση της συμπεριφοράς ή της
συγκεκριμένης συναλλαγής ή πράξης, και όχι με αναφορά στο
σκοπό της». 28 U.S.C. § 1603 (d).

Το τρίτο στοιχείο ικανοποιείται εάν ένα αποτέλεσμα «απλώς
ακολουθεί ως άμεση συνέπεια της δραστηριότητας του
εναγομένου». Atlantica Holdings κατά Sovereign Wealth Fund
Samruk – Kazyna JSC, 813 F.3d 98, 108 (2d Cir. 2016)
(εσωτερικά εισαγωγικά και μεταβολές παραλείπονται). Το
αποτέλεσμα «δεν χρειάζεται να είναι «ουσιώδες» ή
«προβλέψιμο»». Id.

12

II

Πρέπει πρώτα να προσδιορίσουμε την κατηγορηματική «πράξη» της Ελλάδας που «χρησιμεύει ως βάση για τις αξιώσεις των εναγόντων». Petersen, 895 F.3d στο 204. Ψάχνουμε για τη «βασική» δράση που έλαβε η Ελλάδα εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών για την οποία ζητείται αποζημίωση, OBB, 136 S. Ct. στο 396, όπως ορίζεται από τα «στοιχεία της αξίωσης ότι, αν αποδειχθεί, θα δώσει το δικαίωμα στους [Ενάγοντες] για την αποζημίωση σύμφωνα με τη θεωρία [τους] επί της υπόθεσης», Nelson, 507 U.S. στο 357.

Το περιφερειακό δικαστήριο ορθώς κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η «αποστολή της Επιστολής Απαίτησης» από την Ελλάδα στον οίκο Sotheby's τον Μάιο του 2018 ήταν η βασική πράξη. Barnet, 391 F. Supp. 3d στο 298, 299. Η επιστολή «ισχυριζόταν ένα ιδιοκτησιακό συμφέρον στο Χάλκινο Άλογο όταν απαιτεί από τον οίκο Sotheby's να αποσύρει το ειδώλιο από τη δημοπρασία». Id. στο 299. Η καταγγελία επιβεβαιώνει ότι η αποστολή της επιστολής που ισχυρίζεται ιδιοκτησία ήταν η «βασική» πράξη που οι Ενάγοντες αμφισβητούν. OBB, 136 S. Ct. στο 396.

Έχοντας εντοπίσει τη βασική κατηγορηματική πράξη – αποστολή μιας επιστολής που ισχυρίζεται την ιδιοκτησία του ειδωλίου – στη συνέχεια καθορίζουμε αν η πράξη αυτή ελήφθη «σε σχέση με μια εμπορική δραστηριότητα» από την Ελλάδα εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών. 28 U.S.C. § 1605 (α) (2). Όχι, δεν ήταν.

Το περιφερειακό δικαστήριο ανέλυσε κατά πόσον η αποστολή επιστολής που διεκδικούσε την ιδιοκτησία ήταν μια πράξη που ένας ιδιώτης μπορεί συνήθως να αναλάβει στην αγορά και,

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι ήταν, το δικαστήριο έκρινε
ότι η πράξη αυτή είναι εμπορική και, ως εκ τούτου, δεν είναι
κυρίαρχη.⁶

Το σφάλμα της αναλύσεως αυτής ήταν η αντιμετώπιση της
πράξης της αποστολής της επιστολής της Ελλάδας ως και
κατηγορηματικής «πράξης» όσο και σχετικής «εμπορικής
δραστηριότητας» που απαιτείται από § 1605 (α) (2). Η ρήτρα
άμεσου αποτελέσματος ισχύει όταν μια αγωγή επιδιώκει
αποζημίωση για μια «πράξη» που ένα ξένο κράτος αναλαμβάνει
«σε σχέση με μια εμπορική δραστηριότητα», 28 U.S.C. § 1605
(α) (2), και μια ενιαία πράξη δεν μπορεί να αναληφθεί σε
σχέση με αυτό. Εάν η επιστολή θεωρήθηκε κατάλληλα ότι είναι
και η πράξη και η εμπορική δραστηριότητα – δηλαδή, εάν οι
Ενάγοντες επιδίωκαν αποζημίωση για μια ενιαία, αυτόνομη
εμπορική δραστηριότητα – θα πρότεινε ότι οι Ενάγοντες πρέπει
να προχωρήσουν σύμφωνα με την πρώτη ρήτρα της εξαίρεσης
εμπορικής δραστηριότητας, η οποία επιτρέπει τις αγωγές
«βασισμένες σε μια εμπορική δραστηριότητα που ασκείται στις
Ηνωμένες Πολιτείες από το ξένο κράτος», και όχι τη ρήτρα
άμεσου αποτελέσματος, η οποία απαιτεί τόσο μια πράξη όσο
και μια εμπορική δραστηριότητα με την οποία συνδέεται η
πράξη. *Id.*· βλέπε επίσης *Cicippio κατά της Ισλαμικής
Δημοκρατίας του Ιράν*, 30 F.3d 164, 166 (D.C. Cir. 1994).

Αλλά πιστεύουμε ότι τα μέρη έχουν επικεντρωθεί σωστά στη
ρήτρα άμεσου αποτελέσματος, διότι η επιστολή δεν ήταν μια
ενιαία, αυτόνομη δραστηριότητα. Στην αγωγή τους, οι
Ενάγοντες δεν αμφισβητούν την απλή αποστολή της επιστολής,
αλλά την αξίωση ιδιοκτησίας στο ειδώλιο που εκφράζει η
επιστολή. Είναι προφανές ότι η Ελλάδα ανέλαβε την πράξη της

14

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
αποστολής της επιστολής σε σχέση με την αξίωση της
ιδιοκτησίας επί του ειδωλίου σύμφωνα με τους νόμους της
κληρονομιάς της.⁷

Ο προσδιορισμός της δραστηριότητας σε σχέση με την οποία
εστάλη η επιστολή, όπως απαιτεί το νομοθέτημα, αποκαλύπτει
τον κυρίαρχο χαρακτήρα της: η Ελλάδα διεκδίκησε την
κυριότητα του ειδωλίου υιοθετώντας νομοθεσία που
εθνικοποιεί ιστορικά αντικείμενα και επιβάλλοντας αυτούς
τους νόμους κληρονομιάς.

Στην επιστολή της προς τον οίκο Sotheby's, η Ελλάδα
επικαλέστηκε ρητά τον «Ελληνικό Εθνικό Νόμο 5351/1932
περί Αρχαιοτήτων και τον επόμενο αυτού, Νόμο 3028/2002,
περί της Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της
Πολιτιστικής Κληρονομιάς», ο οποίος «ορίζει ότι όλα τα
αρχαία κινητά μνημεία ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα
και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός
 συναλλαγής». J. App'x 133. Οι νόμοι αυτοί δηλώνουν
αντικείμενα όπως το ειδώλιο ως ιδιοκτησία της Ελλάδας. Βλέπε
Νόμο περί Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Άρθ. 21 (1)
(δηλώνοντας ότι «αρχαία κινητά μνημεία ... ανήκουν στο
Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή»). Νόμος περί Αρχαιοτήτων,
άρθρο 1 (δηλώνοντας ότι «όλες οι αρχαιότητες κινητές ή
ακίνητες που βρέθηκαν στην Ελλάδα ... αποτελούν ιδιοκτησία
του Κράτους»). Οι νόμοι αυτοί ρυθμίζουν επίσης την εξαγωγή
αντικειμένων όπως το ειδώλιο και επιβάλλουν ποινική ευθύνη
σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως επισήμανε η Ελλάδα στην
επιστολή της.

Η εθνικοποίηση της ιδιοκτησίας είναι μια σαφώς κυρίαρχη
πράξη. Βλέπε Nelson, 507 U.S. στο 362 («Νομοθεσία ... μπορεί

15

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
να πραγματοποιηθεί μόνο από το κράτος που ενεργεί ως
τέτοιο»). Garb κατά της Δημοκρατίας της Πολωνίας, 440 F.3d
579, 586 (2d Cir. 2006) («Η απαλλοτρίωση υπέρ του Δημοσίου
είναι μια αποφασιστικά κυρίαρχη – και όχι εμπορική –
δραστηριότητα»). Alberti κατά Empresa Nicaraguense De La
Came, 705 F.2d 250, 254 (7th Cir. 1983) (αναγνωρίζοντας ότι
«η εθνικοποίηση της [ιδιοκτησίας] ... είναι μια ουσιώδης
Κυβερνητική πράξη»). βλέπε επίσης Petersen, 895 F.3d στο
201 («Μια εξουσία απαλλοτρίωσης υπέρ του δημοσίου ενός
κράτους ... μπορεί να είναι τεράστια»). Ακριβώς όπως η
εθνικοποίηση ή απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας θεωρείται
κυρίαρχη δραστηριότητα και όχι μια εμπορική «αξίωση της
ιδιοκτησίας» από το ξένο κράτος, έτσι και εδώ η Ελλάδα
ενεργεί με κυρίαρχη ιδιότητα με την επιβολή νόμων που
ρυθμίζουν την ιδιοκτησία και την εξαγωγή των
εθνικοποιημένων αντικειμένων. Μια «άσκηση του ξένου
κράτους της εξουσίας της αστυνομίας του έχει γίνει από καιρό
κατανοητό ... ως ιδιαίτερα κυρίαρχη στη φύση», Nelson, 507
U.S. στο 361, όπως έχει «το δικαίωμα του κράτους να ρυθμίζει
τις εξαγωγές του» μέσω μιας διαδικασίας αδειοδότησης,
Honduras Aircraft Registry, Ltd. κατά της Κυβέρνησης της
Ονδούρας, 129 F.3d 543, 549 (11th Cir. 1997).⁸

16

Ο FSIA λέει ότι ο εμπορικός ή κυρίαρχος χαρακτήρας μιας
δραστηριότητας καθορίζεται με αναφορά στη «φύση» της
δραστηριότητας και όχι με τον «σκοπό» της. 28 U.S.C. § 1603
(d). Εδώ, η «εξωτερική μορφή» της «δραστηριότητας» της
Ελλάδας ήταν η θέσπιση και επιβολή των νόμων που
κηρύσσουν το ειδώλιο κρατική ιδιοκτησία. Weltover, 504 U.S.
στο 617. Η επιμονή της στην αναγνώριση και την υπακοή στους

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
νόμους της κληρονομιάς δεν είναι «το είδος των ενεργειών με τις οποίες ένας ιδιώτης συμμετέχει στο «εμπόριο και την κυκλοφορία ή το εμπόριο»», ούτε είναι αυτή η δραστηριότητα «ανάλογη μιας ιδιωτικής εμπορικής συναλλαγής». Id. στο 614, 616. Οι Ενάγοντες υποστηρίζουν ότι επειδή η Ελλάδα δεν έχει κατασχέσει φυσικά το ειδώλιο δεν έχει αναλάβει τις κυρίαρχες πράξεις της εθνικοποίησης ή της επιβολής του νόμου.⁹

Αλλά πιστεύουμε ότι η υιοθέτηση των νόμων της κληρονομιάς της και η επιμονή στη συμμόρφωση με αυτούς τους νόμους είναι αρκετή για να αποδείξει ότι η δραστηριότητά της ήταν κυρίαρχη παρά εμπορική. Ο FSIA δεν απαιτεί από ένα ξένο κράτος να εισβάλει στις Ηνωμένες Πολιτείες και να κατασχέσει αμφισβητούμενη περιουσία προκειμένου να διατηρήσει την ασυλία του από την αγωγή. Ακόμα κι αν ένας ιδιώτης θα μπορούσε να είναι σε θέση να στείλει μια επιστολή αμφισβητώντας την ιδιοκτησία ενός αντικειμένου, κανένας ιδιώτης δεν θα μπορούσε να εθνικοποιήσει τα ιστορικά αντικείμενα και να ρυθμίσει την εξαγωγή και την ιδιοκτησία αυτών των εθνικοποιημένων αντικειμένων – και αυτή είναι η δραστηριότητα σε σχέση με την οποία η Ελλάδα έστειλε την επιστολή της.

Στην *Anglo-Iberia Underwriting Management κατά P.T. Jamsostek*, 600 F.3d 171 (2d Cir. 2010), εξηγήσαμε ότι ακόμη και αν ένας κρατικός ασφαλιστής υγείας παρείχε υπηρεσίες που έμοιαζαν με εκείνες ενός ιδιωτικού ασφαλιστή, ήταν σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι το έκανε «ως ο προκαθορισμένος ασφαλιστής υγείας στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος κοινωνικής ασφάλισης της Ινδονησίας». Id. στο 177. Επειδή ενήργησε εντός αυτού του νομικού πλαισίου, οι

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
δραστηριότητές της «δεν ισοδυναμούσαν με εκείνες ενός ανεξάρτητου παράγοντα στην ιδιωτική αγορά δυνητικών ασφαλιστών υγείας», αλλά ήταν «κυρίαρχης φύσης» και εκτός «της εξαίρεσης της «εμπορικής δραστηριότητας» στον FSIA». Id. στο 178. Και εδώ πιστεύουμε ότι η Ελλάδα δεν αγοράζει ή πουλάει ιστορικά αντικείμενα «με οποιαδήποτε παραδοσιακή έννοια» και «δεν ανταγωνίζεται διαφορετικά στην αγορά ως ιδιώτης» έμπορος αρχαιοτήτων. Id. στο 177. Αντίθετα, επιδιώκει να επιβάλει ένα σχέδιο των νόμων της κληρονομιάς σύμφωνα με το οποίο τα αντικείμενα όπως το ειδώλιο είναι «εκτός συναλλαγής». Το να «διατηρήσουμε το αντίθετο και να εξετάσουμε μόνο το γεγονός της [απλής αξίωσης ιδιοκτησίας] για τους σκοπούς της ανάλυσης της «εμπορικής δραστηριότητας» θα επέτρεπε στην εξαίρεση να καταπιεί τον κανόνα της υποτιθέμενης κρατικής ασυλίας που έχει κωδικοποιηθεί στον FSIA». Id. στο 178.

18

Το συμπέρασμά μας βρίσκει πρόσθετη υποστήριξη στην απόφαση της Ένατης Περιφέρειας στην υπόθεση *Hilao κατά Estate of Marcos*, 94 F.3d 539 (9th Cir. 1996). Στην περίπτωση αυτή, οι Φιλιππίνες είχαν παγώσει, κατασχέσει ή πουλήσει διάφορα περιουσιακά στοιχεία σε όλο τον κόσμο για να επαναπατρίσουν χρήματα που υποτίθεται ότι είχαν κλαπεί από τον πρώην πρόεδρο των Φιλιππίνων. Η Ένατη Περιφέρεια έκρινε ότι οι Φιλιππίνες «ενεργούσαν στο πλαίσιο μιας νόμιμης εντολής για την ανάκτηση των περιουσιακών στοιχείων που υποτίθεται ότι έχουν κλαπεί από το ταμείο», η οποία ήταν μια «άσκηση της αστυνομικής εξουσίας [που] είναι μια κυβερνητική και όχι εμπορική δραστηριότητα». Id. στο 546. Ομοίως, πιστεύουμε ότι χάνει τη φύση της δραστηριότητας της

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Ελλάδας να αγνοήσει το σχέδιο των νόμων της κληρονομιάς που την διέπει. Αυτό θα ήταν σαν να λέμε ότι οι Φιλιππίνες απλώς διεκδικούσαν την ιδιοκτησία και την πώληση περιουσίας, όπως κάθε ιδιώτης θα μπορούσε να κάνει. Αν και το περιφερειακό δικαστήριο ήταν ορθό ότι η απλή διεκδίκηση της κυριότητας ή η ενθάρρυνση της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν αποτελούν μοναδικά κυρίαρχες δραστηριότητες, *Barnet*, 391 F. Supp. 3d στο 300, το περιφερειακό δικαστήριο δεν εκτίμησε ότι η πράξη της Ελλάδας για την αποστολή της επιστολής της συνδεόταν με την κυρίαρχη δραστηριότητα της διεκδίκησης της κυριότητας μέσω της εθνικοποίησης και της επιβολής των νόμων της κληρονομιάς.

Οι Ενάγοντες υποστηρίζουν σε απάντηση ότι οι νόμοι της κληρονομιάς μπορεί να μην ισχύουν ακόμη και για αυτό το συγκεκριμένο ειδώλιο, διότι δεν είναι σαφές αν έφυγε από την Ελλάδα πριν από την ισχύ των νόμων της κληρονομιάς ή επειδή οι νόμοι μπορεί να είναι ανεφάρμοστοι εδώ επειδή η δέουσα διαδικασία αφορά στην εφαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας για την ιδιοκτησία στις Ηνωμένες Πολιτείες.¹⁰

19

Αλλά τα επιχειρήματα αυτά επιβεβαιώνουν ότι το θέμα στην υπόθεση αυτή – ιδιοκτησία του ειδωλίου – είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την κυρίαρχη δραστηριότητα. Η δικαστική διαμάχη για τις αξιώσεις των Εναγόντων θα απαιτούσε από το περιφερειακό δικαστήριο να αξιολογήσει το κύρος, το πεδίο εφαρμογής και την εφαρμογή των νόμων της κληρονομιάς της Ελλάδας – θέτοντας το ζήτημα ακριβώς αυτού του είδους των κυρίαρχων πράξεων για τις οποίες η Ελλάδα απολαύει κρατικής ασυλίας. «Επιτρέποντας την αιτία της δράσης εδώ φαίνεται να υπονομεύει την ασυλία που το Κογκρέσο είχε την πρόθεση να

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
αναθέσει στην [Ελλάδα] στο πλαίσιο του FSIA». Garb, 440
F.3d στο 589-90.¹¹

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η πράξη της Ελλάδας για την αποστολή της επιστολής δεν συνδεόταν με εμπορική δραστηριότητα εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών. Επειδή η ρήτρα άμεσου αποτελέσματος της εξαίρεσης εμπορικής δραστηριότητας στο 28 U.S.C. § 1605 (α) (2) δεν ικανοποιείται, το περιφερειακό δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι είχε δικαιοδοσία. Ως εκ τούτου, δεν εξετάζουμε τα υπόλοιπα επιχειρήματα της Ελλάδας στην έφεση, και ΑΝΤΙΣΤΡΕΦΟΥΜΕ την απόφαση του περιφερειακού δικαστηρίου και ΑΝΑΠΑΡΑΠΕΜΠΟΥΜΕ με οδηγίες να απορρίψει αυτήν την προσφυγή λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας επί του αντικειμένου.

(υπογραφή – σφραγίδα)

20

Ακριβές αντίγραφο

Catherine O' Hagan, Γραμματέας

Δεύτερη Περιφέρεια του Εφετείου των Ηνωμένων Πολιτειών

¹ Η εξαίρεση για τις εμπορικές δραστηριότητες καλύπτει δύο άλλες περιστάσεις που τα μέρη συμφωνούν ότι δεν ισχύουν εν προκειμένω. Βλέπε 28 U.S.C. § 1605(α) (2).

² Η υπόθεση επιλύθηκε στο αρχικό στάδιο της πρότασης απόρριψης. Το περιφερειακό δικαστήριο δεν θέλησε να επιλύσει τυχόν πραγματικές διαφορές και στηρίχθηκε μόνο στην καταγγελία και την επιστολή της Ελλάδας προς τον οίκο Sotheby's, η οποία ενσωματώθηκε με παραπομπή στην καταγγελία. Barnet κατά Υπουργείου Πολιτισμού &

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας, 391 F. Supp. 3d 291,
296 n.1 (S.D.N.Y. 2019).

³ Ο όρος «αρχαία μνημεία» ορίζεται ως «όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830». Νόμος περί Πολιτιστικής Κληρονομιάς, άρθ. 2 (β) (i).

⁴ Δεκαετίες αργότερα, ο Symes ήταν ύποπτος για την πώληση κλεμμένων αντικειμένων. Η Ελλάδα κατάσχεσε το «φωτογραφικό αρχείο Symes – Μιχαηλίδη» καταγράφοντας αντικείμενα που είχε στην κατοχή του. J. App'x 133.

⁵ «Η δικαιοδοσία μας επί της απόφασης FSIA του περιφερειακού δικαστηρίου βασίζεται στο δόγμα της παράπλευρης τάξης, το οποίο «επιτρέπει την άμεση προσφυγή από διαταγή άρνησης ασυλίας δυνάμει του FSIA». Petersen Energia Inversora S.A.U. κατά της Δημοκρατίας της Αργεντινής & YPF S.A., 895 F.3d 194, 203 (2d Cir. 2018) (παραθέτοντας Kensington Int'l Ltd. κατά Itoua, 505 F.3d 147, 153 (2d Cir. 2007)). Δεδομένου ότι η υπό εξέταση απόφαση ελήφθη κατόπιν προτάσεως απόρριψης και δεν αποσκοπούσε στην απόφαση οποιασδήποτε διαφοράς πραγματικών περιστατικών, ο προσδιορισμός του κατά πόσον οι Ενάγοντες έφεραν το βάρος τους στο πλαίσιο της εξαίρεσης εμπορικής δραστηριότητας αποτελεί νομικό ζήτημα που αναθεωρήθηκε de novo. Shapiro κατά της Δημοκρατίας της Βολιβίας, 930 F.2d 1013, 1016-17 (2d Cir. 1991).

⁶ Βλέπε Barnet, 391 F. Supp. 3d στο 299 («Οι Ενάγοντες υποστηρίζουν ότι η σχετική συμπεριφορά, η πράξη αποστολής της Επιστολής Απαίτησης, ήταν εμπορική δραστηριότητα, ενώ

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
οι Εναγόμενοι υποστηρίζουν ότι η πράξη είχε αμιγώς κυρίαρχο
χαρακτήρα. Το Δικαστήριο συμφωνεί με τους Ενάγοντες».)
(παραλείπονται εσωτερικές αναφορές).

⁷ Στην προφορική επιχειρηματολογία, ο συνήγορος των
Εναγόντων αναγνώρισε ότι η επιστολή απεστάλη στο πλαίσιο
της αξίωσης ιδιοκτησίας της Ελλάδας. Προφορική
Επιχειρηματολογία Ηχογράφηση στις 22:08 – 22:21 («Η πράξη
... είναι η αποστολή της επιστολής σύμφωνα με το νομοθέτημα.
Η εμπορική δραστηριότητα αλλού είναι ο ισχυρισμός της
Ελλάδας για την ιδιοκτησία της – δήθεν ιδιοκτησία – επί αυτού
του περιουσιακού στοιχείου, το οποίο συνέβη και αλλού».)

⁸ Κατά την προφορική επιχειρηματολογία, ο συνήγορος των
Εναγόντων αναγνώρισε ότι «μόνο ένα ξένο κράτος μπορεί να
υποβάλει αξίωση ιδιοκτησίας για δήθεν κλεμμένη περιουσία
σύμφωνα με νόμο κληρονομιάς». Προφορική
Επιχειρηματολογία Ηχογράφηση στις 25:20 έως 25:26.

22

⁹ Δείτε Προφορική Επιχειρηματολογία Ηχογράφηση στις 29:33
έως 29:37 («Αυτό θα μπορούσε να είναι μια κυρίαρχη πράξη,
αν πραγματικά βγουν και το αρπάζουν. Αλλά δεν είναι αυτό
που έκαναν εδώ».)

¹⁰ Βλέπε, π.χ., Προφορική Επιχειρηματολογία Ηχογράφηση
στις 30:00 έως 30:06 («Η όλη θέση της καταγγελίας μας είναι
ότι [το ειδώλιο] δεν εμπίπτει στο νόμο, επειδή δεν υπάρχει
καμία απόδειξη ότι είχε κλαπεί»). Id. στο 32:59 – 33:13
(«Υπάρχουν πιθανές άμυνες ως θέμα της δέουσας διαδικασίας.
Αν ο Νόμος της Κληρονομιάς δεν έχει πράγματι κοινοποιηθεί ή
πράγματι εφαρμοστεί, υπάρχει ένα πνεύμα της νομολογίας για
το σκοπό αυτό, σύμφωνα με τη νομολογία των ΗΠΑ, που
νομίζω ότι θα μπορούσε να εφαρμοστεί».)

¹¹ Κατά την ενημέρωση προς το Δικαστήριο αυτό, οι Ενάγοντες υποστηρίζουν ότι, σε περίπτωση ανάκτησης του ειδωλίου, ίσως η Ελλάδα να το χρησιμοποιήσει σε σχέση με εμπορικά εκθέματα στην Ελλάδα, και αυτό θα μπορούσε να παράσχει σύνδεση μεταξύ της επιστολής και μιας εμπορικής δραστηριότητας. Η καταγγελία δεν περιέχει κανέναν ισχυρισμό για μια τέτοια μελλοντική χρήση, αλλά ακόμη και αν το έκανε, το αποτέλεσμα δεν θα άλλαζε. Τα κράτη δεν χάνουν την ασυλία, διότι τα μέρη μπορούν να φανταστούν πιθανές εμπορικές δραστηριότητες κατόντη από την κυρίαρχη δραστηριότητα. Βλέπε *Garb*, 440 F.3d στο 587 («Ομολογουμένως, η απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας ... «συνδέεται», κατά κάποιον τρόπο, με οποιαδήποτε μεταγενέστερη εμπορική μεταχείριση της εν λόγω περιουσίας ή των εσόδων της ... Μια τέτοια σύνδεση, ωστόσο, είναι απλώς υπερβολικά «εξασθενημένη» και όχι αρκετά ουσιαστική, ώστε να ικανοποιεί § 1605, (α), (2)»).· βλέπε επίσης *Chettri κατά Nepal Rastra Bank*, 834 F.3d 50, 57 (2d Cir. 2016) («[Ένας] ενάγων πρέπει να αναφέρει κάτι περισσότερο από εφαπτομένες εμπορικές δραστηριότητες στις οποίες οι «πράξεις» που αποτελούν τη βάση της αξίωσης έχουν μόνο μια εξασθενημένη σύνδεση»). (παραλείπονται εσωτερικά εισαγωγικά).

23

Ακριβής μετάφραση εκ του συνημμένου αγγλικού εγγράφου
Αθήνα, 17/06/2020
Η επίσημη μεταφράστρια Σοφία Βασιλοπούλου